

Wilders is gewelddadig, alleen niet fysiek

De PVV-leider voegt de daad gelukkig niet bij het woord. Maar in een tbs-kliniek zou zijn behandeling geïntensiveerd worden.

Corine de Ruiter
hoogleraar forensische psychologie
aan de Universiteit Maastricht

De terreuraanslag van de Noorse rechts-extremistische Anders Breivik heeft in het Nederlandse politieke landschap als lont in het kruitvat gewerkt. Politici van links en rechts buitelen over elkaar heen met wederzijdse verdachtmakingen en verwensingen, met als dieptepunt de Twitter-vete van vorige week maandag. Voor de lezers die het gemist hebben, enkele Twitter-citaten: "@TofikDibi Ik hoop echt dat ze je afknallen samen met al je linkse vriendjes." En deze: "Ik hoop dat @geertwilderspvv stikt in zijn eigen gif en wel zo snel mogelijk."

De aanleiding voor deze virtuele oorlog is het verschil van inzicht tussen Geert Wilders en andere politici en burgers als advocaat Gerard Spong over de mate waarin Wilders heeft bijgedragen aan een klimaat waarin deze gruwelijke terreurdaad kon gedijen. Wilders vindt zelf dat hem geen enkele blaam treft en hij is ook niet van plan een mildere toon aan te slaan. Vorige week betitelde hij in *de Telegraaf* moskeeën alweer als 'haatpaleizen'.

Wat Geert Wilders de afgelopen jaren heeft gezegd over de islam, over moslims en allochtonen is genoegzaam bekend. Hij vindt 'de ideologie van de islam abject, fascistisch en fout'. Verder zegt hij: "Je kan intolerantie alleen met intolerantie beantwoorden, het is niet anders, vrienden. Dat is misschien niet prettig, niet politiek correct. Maar als je niet wilt dat je zelf wordt opgegeten, zal je toch de ander moeten opeten."

Over deze en vergelijkbare uitspra-

Vorige week betitelde Geert Wilders moskeeën als 'haatpaleizen'.

Wilders' uitlatingen vallen onder geweld, zij het dat het bij verbaal geweld blijft

ken is een proces gevoerd bij de Amsterdamse rechtbank; de rechter heeft geoordeeld dat Wilders geen strafbare feiten heeft gepleegd met het doen van dit type uitspraken. Toch heeft hij er mensen psychologisch mee gekwetst, getuige bijvoorbeeld de verklaring van de in Nederland geboren Marokkaans-Neder-

landse Amal Bensalah voor de rechtbank in Amsterdam. Bensalah refereerde onder meer aan Wilders' recente uitspraken over 'islamitisch stemvee': "Dat raakt mij. Ik vind het mensonterend om zo over mensen te spreken." De juridische werkelijkheid en de psychologische werkelijkheid lopen hier duidelijk niet parallel.

In de forensische psychologie onderzoeken wij de psychologische oorzaken en effecten van geweld. We maken daarbij onderscheid tussen verschillende typen geweld, oplopend in ernst: verbaal geweld (dat wil zeggen uitschelden, kwetsende opmerkingen maken), verbale bedreiging (bijvoorbeeld dreigen iemand lichamelijk te verwonden, zeggen dat een ander dat gaat doen) en lichamelijk geweld (bijvoorbeeld iemand slaan, of met een mes steken).

Als we de uitingen van Wilders over de islam en moslims langs deze psychologische 'meetlat' leggen, vallen ze voornamelijk onder verbaal geweld, en in een aantal gevallen onder verbale bedreiging. De stap daarna is fysiek geweld. Die stap vindt Wilders, gelukkig, te ver gaan. Maar de eerste twee, die hij veelvuldig toepast, zijn ook vormen van geweld.

In de tbs-kliniek waar ik van 1995 tot 2002 werkte, verscheen elke ochtend een bulletin waarop de namen stonden van de patiënten die in de 24 uur daarvoor betrokken waren geweest bij een 'incident'. Die incidenten werden in de bovengenoemde drie typen geweld ingedeeld. Als een patiënt vaak op het ochtendbulletin stond vanwege incidenten had hij een probleem, en was dat meestal reden voor intensivering van de behandeling.

Brieven

postbus 859, 1000 AW Amsterdam, lezers@trouw.nl

Geboortebepanking is nodig

Ik heb weer gegeven aan Giro 555. Het gezicht van de honger in de Hoorn van Afrika is aangrijpend. Toch besluit mij de twijfel. De aarde is uitgeput, heeft geen voedsel meer voor grote aantallen mensen. Waarom verschijnt er niet, naast iedere advertentie voor Giro 555, een advertentie met een gironummer voor een geboortebepankingsprogramma? Ik zou meer geven.
Anton Moll van Charante Zeist

Verse tonijn in Trouw-recept?

Wij verbazen ons over het recept van Rianne Buis. Zij raadt aan om een recept te maken met verse tonijn. En dat terwijl tonijn op de rode lijst staat van met uitsterven bedreigde diersoorten. Staat een volgende keer de panda op het menu? Is bekend dat bijna alle vissen uit 'onze eigen' Noordzee wel verantwoord gekozen kunnen worden, omdat daar al decennia een goed beheerde quotering geldt?

Wim Steman en Peter van de Rijdt
Loosdrecht

Sovjet-Unie bestond nog niet

Op de mediapagina voor zondag 7 augustus wordt naar aanleiding van een aflevering van het tv-programma 'Podium' gerept over homoseksualiteit in de Sovjet-Unie van de 19de eeuw en Pjotr Iljitsj Tsjajkovski. De Sovjet-Unie ontstond echter pas in de 20ste eeuw, in 1922 om precies te zijn. En wat die homoseksualiteit betreft, was die ten tijde van Tsjajkovski in Nederland dan wél geaccepteerd?

Elena Bolkestein-Kramarenko
Heerenveen

Psychiater gestigmatiseerd

Ik heb moeite met de berichtgeving vorige week rondom de 'psychiater die onbevoegd zijn gang ging'. Ik ken de man niet en heb ook niets met psychiatrie in het algemeen, maar de kop op de voorpagina (!) alleen al. Het verlengen van inschrijving in het BIG-register is een formaliteit - je moet het alleen op tijd doen. Dat juristen hier bovenop

springen begrijp ik: wet is wet. Of er moedwillig nalaten van verlenging in het spel was of niet doet er niet toe: in 2008 was de registratie nog correct en dus voedeed de man aan de opleidingseisen. Dat hij niet in staat zou zijn geweest met tbs'ers te werken of niet deskundig was, blijkt nergens uit. Op deze manier wordt iemand gestigmatiseerd, opnieuw een registratie aanvragen kan hij wel vergeten.
Ineke Wekker Groningen

Rendabele zwembaden

In het artikel 'Gemeenten sluiten zwembaden' (2 augustus) wordt als belangrijkste reden genoemd dat zwembaden door de aangescherpte eisen op het gebied van milieunauwelijks winstgevend te exploiteren zijn. Juist bij zwembaden kunnen echter door het enorme energieverbruik de exploitatiekosten sterk omhoog worden gebracht door milieumaatregelen door te voeren. Een investering in energieneutrale baden wordt ruim binnen de gebruiksstermijn terugverdiend, gezien de stijgende elektriciteitsprijzen.

Anna van der Heijden 's Gravenhage

Ik ruim zwerfvuil wel op

Ik moet u bekennen dat ik blijkaar behoor tot de categorie van de zeloten (volgens Koenen: onverdraagzame ijveraars) en dienstkloppers. Waarom? Ik bezondig mij er regelmatig aan zwerfvuil op te ruimen. En ik waag het zelfs om mensen die al dan niet ondoordacht iets van zich af gooien op hun gedrag aan te spreken. Helemaal fout! Getuige het artikeltje van Beatrijs afgelopen zaterdag. Het stemt mij tot diep nadenken wat nu te doen. En mij niet alleen, ben ik bang. Nog niet zo lang geleden zag ik in ons mooie dorp hele schoolklassen zich bezighouden met het verwijderen van zwerfvuil. Nog nooit zoveel zeloten gezien, hoewel ik daar toen nog geen notie van had. Nu gelukkig wel. Maar ik durf hen er niet op aan te spreken. Mag ook niet, als ik het artikel goed heb gelezen.

Evert Jan Morren Dronten

len

denktank

Eurocrisis te lijf

Hoe kan de monetaire crisis worden opgelost, is de vraag in *Trouw* (zaterdag en maandag). Aangezien geld op vertrouwen berust, is er geen definitieve oplossing. Voor de eurozone zou voorlopig naar het volgende scenario kunnen worden gehandeld. Als eerste zal in bepaalde gevallen (Griekenland bijvoorbeeld) gedeeltelijke kwijtschelding van schulden onvermijdelijk zijn. Dan dient er een verbod te komen voor staten (inclusief staatsbedrijven) om leningen af te sluiten tegen een rente hoger dan x procent. Gebeurt dit toch, dan wordt de rente van rechtswege tot x procent verlaagd. Zo kan worden bereikt dat de Europese Centrale Bank geen schulden met een onverantwoord hoge rente behoeft in te kopen. Lukt het staten niet om geld te lenen tegen maximaal x procent, dan kan men een beroep doen op het Europese noodfonds. Dat kan bij inwilliging van het verzoek dwingende voorwaarden stellen.
G.G.A.den Dulk Wassenaar

Ook een denktank insturen? denktank@trouw.nl

Redactie Podium Trouw, Postbus 859, 1000 AW Amsterdam
Telefoon 020-5622751 E-mail: podium@trouw.nl

Podium is een vrijplaats voor discussie. Artikelen tellen maximaal 700 woorden, Brieven maximaal 150. Alle stukken zijn op persoonlijke titel. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen graag voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.